

REKOMENDĀCIJAS CĪŅĀ PRET KRĀPŠANU STARPTAUTISKAJĀ TIRDZniecībā

Kāpēc mēs to darām?

Vēlamies sniegt Latvijas eksportējošiem uzņēmumiem, topošajiem eksportētājiem un ALTUM klientiem zināšanas, kas palīdzētu samazināt krāpniecisku gadījumu skaitu, tādējādi samazinot viņu potenciālos zaudējumus.

Kas ir kas jeb terminoloģija?

Krāpšana – citu personu īpašuma vai īpašuma tiesību iegūšana ar viltu, izvairīšanās no materiālojām saistībām vai šādu saistību anulēšana.

Apstiprināts krāpšanas gadījums – prasījums, kas ietver oficiālus dokumentus, kas apstiprina/pierāda krāpšanas gadījumu. Piemēram: rakstisks uzņēmuma paziņojums par parāda neatzišanu, pamatojot to ar krāpšanas gadījumu (ja iespējams, bet ne obligāti, pievienojot informāciju par uzņēmuma iesniegumiem policijai vai jebkādam citām tiesiskām darbībām, ko uzņēmums uzsācis).

Gadījums, par kuru pastāv aizdomas kā par krāpniecību – prasījums, kas pieļūdzināms brīdinājuma signāliem par krāpniecību, bet bez oficiāliem dokumentiem. Dokumentus nav iespējams saņemt vai arī tādu nav.

Viltota identitāte – viltots, ne īsts uzņēmums, ko "nodibinājuši" krāpnieki, lai krāptu kreditorus (visas pazīmes, piemēram, nosaukums, zīmols, fīmekļa vietne un kontaktinformācija izskatās īstas, bet šāds uzņēmums neeksistē).

Uzņēmums de jure – uzņēmuma, kas juridiski eksistē, taču neveic saimniecisko darbību.

Zagta identitāte – uzņēmuma nosaukums tiek izmantots krāpnieciski. Krāpnieki uzdodas par aktīva, zināma, īsta uzņēmuma pārstāvjiem, lai krāptu kreditorus.

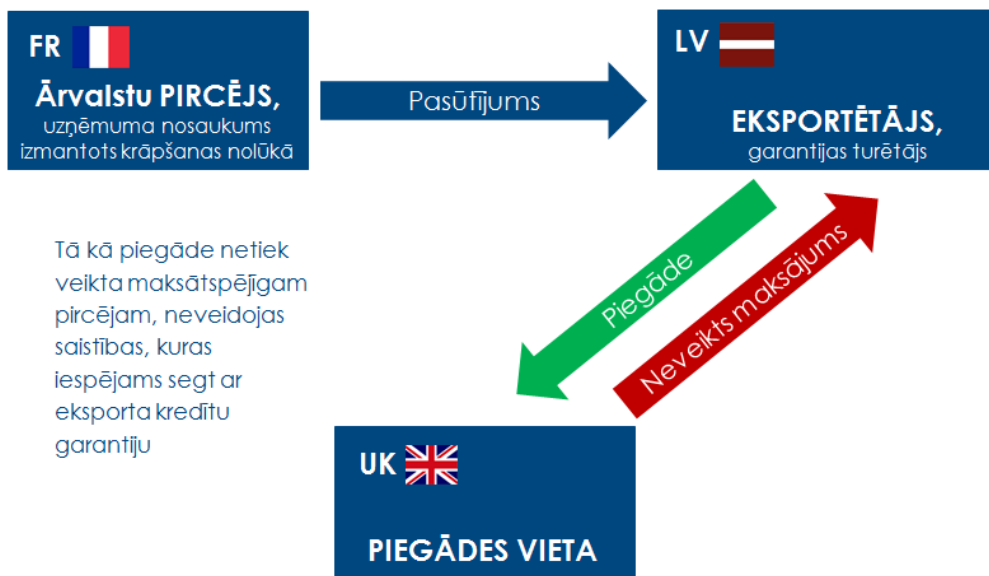
Kā atklāt krāpšanu?

Kādus jautājumus Jūs sev uzdodat pirms komercattiecību nodibināšanas? Vai piedāvājums izskatās tik labi, ka nevar būt taisnība? Tā gandrīz vienmēr būs krāpniecība.

Esi uzmanīgs jeb kam pievērst uzmanību?

- **Pasūfījuma nosacījumi** – ja piedāvāto preču cena ir daudz zemāka nekā vidējā tirgus cena.
- **Spiediens** – ja sajūtāt no sava partnera spiedienu īsā laikā noslēgt darījumu.
- **Valoda** – ja Jūsu biznesa partneris runā "lauzītā" angļu valodā un izmanto tādas frāzes, kā "mans draugs", "ak, es nevaru noticēt", "lūdz, tici man".
- **Apmaksas nosacījumi** – ja Jums lūdz maksāt uz citu kontu vai citam uzņēmumam.
- **Transportēšanas nosacījumi** – ja Jums lūdz piegādāt preces uz citu adresi vai pat valsti.
- **Jautājiet** – ja Jums radušās kādas aizdomas, nekavējoties uzdodiet savam biznesa partnerim daudz jautājumu un pieprasiet sīkāku informāciju.
- **Vērsieties ALTUM** – ja Jums nepieciešama ekspertu konsultācija, nekavējoties vērsieties pie ALTUM – tas var palīdzēt izvairīties no krāpšanas!

Zagtas identitātes izmantošanas piemērs:

Praktiski ieteikumi, kā sevi pasargāt no krāpšanas gadījumiem

Krāpšanas gadījumu konstatēšana un novēršana var šķist ļoti grūts process, bet, izmantojot daļu no šīs informācijas, katrs uzņēmums var samazināt krāpšanas gadījumu iespēju. Izstrādājiet krāpšanas gadījumu novēršanas principus Jūsu uzņēmuma darbības ikdienai.

1. Rūpīgi pārbaudiet pasūtījumu

Pievērsiet uzmanību detaļām, pārbaudot pasūtījumu.

2. Salīdziniet informāciju, kas publicēta debitora tīmekļa vietnē, ar informāciju, kas pieejama publiski.

3. Pievērsiet uzmanību

- Vai uzņēmums nav saistīts ar maksātnespējas/likvidācijas jomu?
- Vai atbildīgā persona nav saistīta ar maksātnespējas/likvidācijas jomu?
- Vai persona, kura ar Jums sazinājās, nav slavenība?

4. E-pasts

- Pievērsiet īpašu uzmanību e-pasta adreses domēnam.
- Nopietns uzņēmums neizmanto tādus domēnus, kā @microsoft.com, @apple.com vai bezmaksas e-pasta kontus, piemēram, Yahoo, Gmail un Hotmail adreses.
- Pārskatiet e-pasta domēnu uz savu pārlūku un pārbaudiet tīmekļa vietni internetā.
- Pārbaudiet e-pasta galvenes, lai noskaidrotu, kurā valstī atrodas e-pasta serveris.
- Vācijā strādājošs uzņēmums parasti neizmanto e-pasta serverus Āfrikas valstī vai Ķīnā.

5. Uzņēmuma interneta vietne

Pārbaudiet, vai kontaktinformācija atbilst publiskajā telpā pieejamajiem datiem. Krāpnieki visai bieži izmanto faktiska uzņēmuma datus un nomaina tikai tālruna numurus. Pārliecinieties, ka pievēršat uzmanību citiem tīmekļa vietnes aspektiem:

- Tīmekļa vietnes struktūra un saturs: veidojot krāpnieciskām darbībām paredzētu tīmekļa vietni, krāpnieki koncentrē uzmanību uz pirmā iespaida radīšanu, savukārt pārējās vietnes lapās ietvertā informācija, izņemot sākuma lapu, ir minimāla.
- Tīmekļa vietnes izveides datums: parasti krāpnieku veidotās tīmekļa vietnes ir jaunas, tās bijušas pieejamas tiešsaistē neilgu laiku, un nav iespējams atrast informāciju par tīmekļa vietnes īpašnieku.
- Fotogrāfiju izcelsme – pārbaudiet meklēšanas sistēmā, kur un kā tiek izmantotas tīmekļa vietnē publicētās fotogrāfijas.
- Krāpnieki nekad neiegulda līdzekļus tīmekļa vietnes kvalitātē.
- Izmantojiet internetā pieejamo bezmaksas "Who.is" domēnu pārbaudītāju.
- Izmantojot savus pārlūkus, mēs vienmēr varam pārbaudīt fotogrāfiju izcelsmi.

6. Kredītskaites

Ja esat ieinteresēts sadarbībā ar potenciālo partneri, vērsieties uzņēmumos, kas piedāvā ārvalstu uzņēmumu kredītskaīšu sagatavošanu. Tajos redzēsiet uzņēmuma juridisko statusu, darbības sfēru un finanšu rādītājus.

7. Priekšapmaksā

Pirms sagatavojat preces nosūtīšanai, pieprasiet veikt daļēju apmaksu.

8. Pārbaudes zvans

Piezvaniet uz citiem tālruna numuriem, neskaitot tos, kas norādīti e-pastā, līgumā vai tīmekļa vietnē. Pamēģiniet internetā atrast citu uzņēmuma darbinieku tālruna numurus un piezvaniet uz tiem. Var izrādīties, ka uzņēmumā neviens nepazīst personu, kas izteikusi piedāvājumu.

Tajā brīdī šāda informācija Jums var nešķist svarīga, un Jums var nebūt laika, lai to pārbaudītu. Taču Jums jāatceras, ka esat vienīgais, kurš savu uzņēmumu var pasargāt no iespējamajiem zaudējumiem.

Visa sniegtā informācija uzskatāma par ieteikumu, un gadījumā, ja sakrīt kāds no dotajiem punktiem, tas vēl nenozīmē, ka Jums ir darīšana ar negodīgu klientu. Jo vairāk informācijas Jums ir, jo skaidrāk saskatīsiet kopainu, un jo vairāk Jums būs iespēja pasargāt savu uzņēmumu.

Kā būtu jārikojas, ja konstatējat krāpšanu?

Ja krāpšana tiek konstatēta pasūtījuma fāzē (Jūsu uzņēmums vēl nav cietis zaudējumus):

- Nekavējoties pārtrauciet sadarboties ar krāpniekiem.
- Sazinieties ar policiju.
- Informējiet uzņēmumu, kura identitāte tika nozagta, un, ja nepieciešams, sadarbojieties ar to saskaņā ar jūsu valsts likumdošanu.

Ja krāpšana tiek konstatēta pēc darījuma (Jūsu uzņēmums ir cietis zaudējumus):

- Nekavējoties informējiet policiju par krāpšanu.
- Ja iespējams, centieties uzturēt ar krāpniekiem kontaktu.
- Ja par pircēja saistībām ir piesaistīta eksporta kredīta garantija, nekavējoties informējiet ALTUM.
- ALTUM darbinieks Jums sniegs norādes, kāda informācija un dokumenti no Jums nepieciešami un kāda būtu rekomendējamā tālākā rīcība.
- Visas tālākās darbības un soļi tiks veikti un lēmumi pieņemti atbilstoši Jūsu eksporta kredīta garantijas noteikumiem, paturot prātā, ka saskaņā ar Jūsu garantijas noteikumiem Altum nesedz krāpšanas gadījumus.